(י) וּמְבָרֵךְ: ו 'פְּרִי (טז) שֶׁאֵינוֹ מִתְחַדֵּשׁ (יז) מְשָׁנָה לְשָׁנָה, אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ יָמִים רַבִּים שֶׁלֹּא אָכַל מִמֶּנּוּ אֵינוֹ מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ. הַגָּה: פְּרִי שֶׁמִּתְחַדֵּשׁ (יח) שֶׁתֵּי פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, (יט) מְבָרְכִין עָלָיו שֶׁהֶחֱיָנוּ (בית יוסף (ד"ה ומ"ש רמינו)), אֲבָל שֶׁאֵין לוֹ זְמַן קָבוּעַ לְגִדּוּלוֹ, אֵין מְבָרְכִין עָלָיו (בית יוסף (סה) בשם הר"ר מנוח), לָכֵן אֵין מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל (יג) יָרָק חָדָשׁ, (יח) דְּעוֹמֵד כָּל הַשָּׁנָה בַּקַּרְקַע (מהרי"ל) [מהר"י וויל] (חי' דינין והל' סי' לט): ז כ'אֵינוֹ מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל הַבֹּסֶר אֶלָּא כְּשֶׁהִבְשִׁילוּ הָאֶשְׁכּוֹלוֹת עֲנָבִים, וְכֵן בְּכָל פְּרִי (יט) אַחַר גְּמָרוֹ: ח לְהָרוֹאָה פּוּשִׁי, וְגִחוֹר דְּהֵינוּ שֶׁהוּא אָדֹם הַרְבֵּה, וְהַלְוָקָן, דְּהֵינוּ שֶׁהוּא

י טוד"מ ג (משין כו הל' ברכת ההדאה והבקשה) בְּשֵׁם רַב שְׁרִירָא גָּאוֹן. כ הַרַשְׁבָּ"א בְּתְשׁוּבַת שְׁאֵלָה (ח"א סי' רח). ל בְּרָכוֹת נ"ח (ע"ב).

בַּאֵר הֵיטֵב

עַל קִרְקָ"ן שְׁחוֹרוֹת וַאֲדָמוֹת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, עַיֵּן שָׁם, וּבִתְשׁוּבַת פָּנִים מְאִירוֹת (ח"א) סִימָן ו' הַקְשֶׁה עָלָיו וְהֵנִיחַ בְּצָרְיוֹ עִיּוּן עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק (ב') [א'] סִימָן רל"א: ה (י) וּמְבָרֵךְ. וְרַבֵּנוּ"ז (סי' א' קכה) וְתִרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' לג) כָּתְבוּ לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן חָדָשׁ. וּמִסְּפָקָא אֲנִי מוֹנֵעַ מִלֶּאֱכֹל עֲנָבִים עַד שֶׁאֲנִי שׁוֹתֶה תִּירוֹשׁ. מַהֲרִי"ל (בשו"ת סי' קכה). וְטוֹב שֶׁיְּבָרֵךְ אֶת עַצְמוֹ לְיַדֵּי חִיּוּב שֶׁהֶחֱיָנוּ מִפְּקוּם אַחֵר, כְּגוֹן עַל פְּרִי חָדָשׁ אוֹ עַל מַלְבּוּשׁ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן, וְיָשִׂים יַיִן חָדָשׁ בְּצִדּוֹ, וּכְשֶׁיְּבָרֵךְ יְכַוֵּן לִפְטֹר גַּם אוֹתוֹ. עַמְקָ בְּרָכָה (ח"א כלל יא סי' א) וּשְׁלָ"ה (שער האותיות הל' ברכת הנהנין כלל יא סי' א).

וּמִכָּל מָקוֹם מַשְׁמַע דְּוַקָא כְּשֶׁשּׁוֹתֶה תִּירוֹשׁ, אֲבָל כְּשֶׁהוּא יַיִן אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא חָדָשׁ אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ, מִשּׁוּם דְּאֵין נִכָּר בֵּין חָדָשׁ לְיָשָׁן. וְאִם בֵּרַךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל יַיִן חָדָשׁ לְכֵלִי עַלְמָא אֵינוֹ חוֹזֵר לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל הָעֲנָבִים. עוֹלַת תָּמִיד (סק"ד): ו (יַ) מְשָׁנָה לְשָׁנָה. פֵּרוּשׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ גִּדּוּלֵי קַרְקַע, כְּגוֹן עוֹפוֹת וְדָגִים, אֵינוֹ מְבָרֵךְ, דְּאַף עַל פִּי שֶׁהוּא לֹא אָכַל מִמֶּנּוּ יָמִים רַבִּים, אֲחֵרִים אֲכָלוּהוּ מִמֶּנּוּ. אוֹ יֵשׁ לוֹמַר שֶׁהַפְּרִי שֶׁעוֹמֵד עַל הָעֵץ יוֹתֵר מִשָּׁנָה, וְכֵן כָּתַב בְּתְשׁוּבַת שַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן ל"ה אֲתָרוֹג שֶׁהוּא בְּאִילָנוֹ מִשָּׁנָה לְשָׁנָה שֶׁאֵין לְבָרֵךְ עָלָיו שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְעַיֵּן בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (חֵלֶק ב') [חֵלֶק א'] סִימָן רל"ג [וְחֵלֶק ב'] (ן)סִימָן (רנ"ו) [רנ"ז]. עַל רֵיחַ הַמִּתְחַדֵּשׁ מִשָּׁנָה לְשָׁנָה אֲנִי מְבָרֵךְ זְמַן.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִכָּל מָקוֹם הַכֹּל שְׁמִחָה אַחַת הִיא, דִּבְעֵת שֶׁרָאָה אוֹ שֶׁאָכַל הָעֲנָבִים יָדַע שֶׁהַיַּיִן יֵצֵא מֵהֶם. וְעַיֵּן בְּאַחֲרוֹנִים שֶׁהֵבִיאוּ דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ גַּם עַל הַיַּיִן הֶחָדָשׁ, מִשּׁוּם דְּיֵשׁ בּוֹ שִׂמְחָה יְתֵרָה מִבָּעֲנָבִים, וְעַל כֵּן טוֹב שֶׁאִם בֵּרַךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל הָעֲנָבִים אַזַי כְּשֶׁיִּשְׁתֶּה יַיִן חָדָשׁ יְבָרֵךְ תְּחִלָּה שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל אֵיזֶה מִין חָדָשׁ אוֹ עַל מַלְבּוּשׁ כְּדֵי לִפְטֹר גַּם אֶת הַיַּיִן [אֲבָל אִם בֵּרַךְ תְּחִלָּה שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל הַיַּיִן, דַּעַת הָעוֹלַת תָּמִיד (סק"ד) דִּלְכַלַּי עָלְמָא אֵינוֹ חוֹזֵר לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל הָעֲנָבִים]. וְכָל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁשּׁוֹתֶה אֶת הַיַּיִן כְּשֶׁהוּא תִּירוֹשׁ שֶׁהוּא נִכָּר שֶׁהוּא יַיִן חָדָשׁ, אֲבָל אִם אֵינוֹ שׁוֹתֶה עַד שֶׁהוּא יַיִן, אֲפִלּוּ לֹא בֵּרַךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל הָעֲנָבִים אֵינוֹ מְבָרֵךְ עָלָיו שֶׁהֶחֱיָנוּ אַף שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא יַיִן חָדָשׁ, מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ נִכָּר בֵּין חָדָשׁ לְיָשָׁן [אַחֲרוֹנִים]: ו (טז) שֶׁאֵינוֹ מִתְחַדֵּשׁ וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאֲפִלּוּ בִּימוֹת הַחֹרֶף אֵינוֹ מִשְׁתַּנֶּה מִמַּרְאִיתוֹ, (יט) כְּגוֹן אֶתְרוֹג וּכְהָאי גַּוְנָא שָׁדָּר בְּאִילָנוֹ מִשָּׁנָה לְשָׁנָה, שֶׁכֵּיוָן שֶׁעוֹמֵד בְּיַרְקוּתוֹ כָּל הַשָּׁנָה אֵין הֶנְאָה נִרְגֶּשֶׁת בְּחִדּוּשׁוֹ, וְכֵן בָּא לְמַעֵט דְּכַר שֶׁאֵין לוֹ זְמַן קָבוּעַ לְגִדּוּלוֹ וּכְדִלְקַמֵּיהּ בַּהַגָּ"ה, (כ) וְכֵן דָּבָר שֶׁאֵינוֹ גִּדּוּלֵי קַרְקַע כְּגוֹן עוֹפוֹת וְדָגִים שֶׁנִּזְדַּמְּנוּ לוֹ אֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁלֹּא טָעַם מִמֵּינָן מֵעוֹלָם, אֲפִלּוּ הָכִי אֵין מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם שֶׁהֶחֱיָנוּ, דְּזֶה הַמִּין אֵינוֹ חָדָשׁ בְּעֶצֶם, דְּאַף עַל פִּי שֶׁהוּא לֹא אָכַל מֵהֶם, אֲחֵרִים אֲכָלוּהוּ מֵהֶם. עַל כְּמֵהִין וּפִטְרִיּוֹת אֵין לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, דְּגַם לָהֶם אֵין זְמַן קָבוּעַ, גַּם מֵאֲוִיר הֵן גִּדֵּלִין וְלֹא מִקַּרְקַע [פְּרִי מִגְדִּים (א"א ס"ק יב)]. א]עַל רֵיחַ הַמִּתְחַדֵּשׁ מִשָּׁנָה לְשָׁנָה כְּמוֹ וֶרֶד וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁאֵר דְּבָרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְהָרִיחַ, יֵשׁ דֵּעוֹת בַּפּוֹסְקִים אִי מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם זְמַן, וְנֶהֱגוּ שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ [שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה בְּסִימָן רט"ז (סק"ב)]. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁעַל גְּדֵיִים וּטְלָאִים שֶׁרְגִילִים לְהִתְחַדֵּשׁ פַּעֲמַיִם בַּשָּׁנָה שֶׁמְּבָרְכִין עֲלֵיהֶם שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְצָרִיךְ עִיּוּן [מַגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יב)]. וְהָעוֹלָם נָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ עַל זֶה: (יז) מְבָרְכִין עָלָיו

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (יט) שַׁעֲרֵ(י) אֶפְרַיִם (או"ח סי' לה) וּמֹר וּקְצִיעָה: (כ) מַגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יב), וּפַרְוָשׁוֹ אִיתָא בְּמִרְדְּכַי סוֹף סַכָּה (פ"ד סי' תשנא) וּרְמָזוֹ הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו) עַיֵּן שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב בִּגְפָנִים פְּרִי וְכוּ', גַּם זֶה קְרוּי פְּרִי בִּלְשׁוֹן הַגְּמָרָא בָּבָא קַמָּא (ס"ב ע"ב) [ס"ג עַמּוּד א'] עַיֵּן שָׁם: (כא) בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו): (כב) הַגְּרָ"א בְּבֵאוּרוֹ עַל טָעִיף ג' עַיֵּן שָׁם: (כג) וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר הֵבִיא בְּשֵׁם מַהֲרִי"ל (הל' ראש השנה, ועי' א"ר סי' תקפג סק"ג) שֶׁהָיָה דַּרְכּוֹ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ בְּלֵיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל עֵרֶ"ד עִפְּ"ל, מְשַׁמַע דְּלֹא סְבִירָא לֵיהּ הַאי סְבָרָא דְּמֵגֵן אַבְרָהָם [וּמַה שֶּׁגִּרְשָׁם בְּרַמְּ"א מַהֲרִי"ל, טָעוּת סוֹפֵר הוּא וְצָרִיךְ לוֹמַר מַהֲרִי"ו וַיִּל כְּמוֹ דְּאִיתָא בְּדִרְכֵי

מַהֲרַדְּבַ"ז (סי' רצז) וְכֵן כָּתַב בִּתְשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן (ל"ח) [ל"ז], וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן רי"ו סָעִיף קָטָן ב' כָּתַבְתִּי בְּשֵׁם לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ"ז אות קכ) דְּאֵין מְבָרְכִין זְמַן עַל רֵיחַ. מָצָאתִי כָּתוּב בְּתַשְׁבֵּ"ץ, כָּתוּב בְּקֶלֶף, שֶׁעַל גְּדֵיִים וּטְלָאִים מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְצָרִיךְ עִיּוּן. מַגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יב): (יט) שְׁתֵּי פְּעָמִים בְּשָׁנָה. הַבְּרֵכָּה הַזֹּבַח דָּף קכ"ח (מנחות עה: בתוד"ה היה) וְהַסָּפָר גַּן הַפֶּלֶךְ סִימָן כ"ד וְהַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יג) הֲבִיאוּ רְאָיָה שֶׁמְּבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ, מִפֵּה דְּאָמְרִינַן בְּפֶרֶק כֵּיצַד מְבָרְכִין (ברכות לו:) וּבְפֶרֶק אֵלּוּ מְנָחוֹת (מנחות עה:) הָאוֹכֵל מִנְחוֹת מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְלֹא הָיָה אוֹכֵל אֶלָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים בְּשָׁנָה, עַיֵּן שָׁם. וְהַיְד אַהֲרֹן (הגב"י) הַקְשָׁה עֲלֵיהֶם דְּמֵאי שְׁהֵיוּ מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ לְאוֹ עַל אֲכִילַת מִנְחָה הָיָה, אֶלָּא עַל הַמְּצָוָה שֶׁהִגִּיעָם וְקִיְּמָם לְאוֹתוֹ זְמַן לַעֲמֹד לְשָׁרֵת בְּבֵית ה', עַיֵּן שָׁם. מִי שֶׁהָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי מִינֵי פֵּרוֹת שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם שֶׁהֶחֱיָנוּ בְּרָכָה אַחַת לִשְׁתֵּיהֶם דִּי, וְכֵן כָּתַב הַיַּד אַהֲרֹן (שם), עַיֵּן שָׁם: (יג) יָרָק חָדָשׁ. וְכָל יָרָק בִּכְלָל. וְעַל צְנוֹן וּמִינֵי לִפְתָּן מְבָרֵךְ. פְּרִישָׁה (סק"ה). עַל הַלֶּחֶם חָדָשׁ אֵין מְבָרְכִין דְּאֵין נִכָּר בֵּין חָדָשׁ לְיָשָׁן. שְׁלָ"ה (שם סוס"י ב). וּמִכָּל מָקוֹם מְבָרְכִין עַל הֲרִיפּוֹת שֶׁעוֹשִׂין מִדָּגָן חָדָשׁ, שֶׁנִּכָּרִין הַיֵּטֶב שֶׁהֵם חֲדָשִׁים. מַגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יד). וְעַיֵּן בְּהָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ז' מֵהִלְכוֹת תְּמִידִין וּמוּסָפִין (ה"ח) שֶׁכָּתַב שֶׁהַמַּקְרִיב מִנְחָה מִן הֶחָדָשׁ שֶׁיְּבָרֵךְ

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הֶרֶב: א] בסדר ברכת הנהנין (שם הט"ז) כתב לברך בלא שם ומלכות. **ב]** בסדר ברכת הנהנין (שם הט"ז) פסק כמג"א דהריפות מברכין עליהם שהחיינו דניכרין היטב שהן חדשים במראית העין ובטעמם שהוא לשבח.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת בְּרָכוֹת הוֹדָאוֹת סִימָן רכה רכו

לָבָן הָרַבָּה, (כ) וְהַקִּפַּח דְּהַיְנוּ שֶׁבִּטְּלוֹ גָּדוֹל וּמִתּוֹךְ עָבְיוֹ נִרְאֵית קוֹמָתוֹ מְקֻפַּחַת, וְהַנִּנָּס, וְהַדְּרָקוֹנָה דְּהַיְנוּ מִי שֶׁהוּא מָלֵא יְבָלֶת, וּפְתוּיֵי הָרֹאשׁ (כא) שֶׁכָּל שַׂעֲרוֹתָיו דְּבוּקוֹת זֶה בָּזֶה, וְאֶת הַפִּיל, וְאֶת הַקּוֹף, מְבָרֵךְ בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת: ט [ס]הָרוֹאֶה אֶת הַחִגְּר, וְאֶת (כב) הַקָּטֵעַ, וְאֶת (כג) הַסּוּמָא, וּמֻכֶּה שְׁחִין, וְהַבַּהֲקָנִין וְהוּא מִי שֶׁמְּנֻמָּר בִּנְקֻדּוֹת (כד) דַּקּוֹת, אִם הֵם (כה) מִמַּעֲי אִמָּם, מְבָרֵךְ מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת, * וְאִם נִשְׁתַּנָּה אַחַר כָּךְ, (כו) מְבָרֵךְ דַּיָּן הָאֱמֶת. [י]וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר (כז) דְּדַרְקָא עַל מִי שֶׁמְּצֻטְעָר עָלָיו, (כח) אֲבָל עַל עוֹבֵד כּוֹכָבִים אֵינוֹ מְבָרֵךְ. (כט) וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ אֶלָּא פַּעַם רִאשׁוֹנָה שֶׁהַשְּׁנוּי עָלָיו גָּדוֹל מְאֹד. הַגָּה: (ל) וְיֵשׁ אוֹמְרִים (לא) מְשֻׁלָּשִׁים יוֹם (טו) לְשֻׁלָּשִׁים יוֹם (טור): י (לב) [ס]הָרוֹאֶה אֵילָנוֹת טוֹבוֹת וּבְרִיּוֹת נָאוֹת, (לג) * [ע]אֲפִלּוּ עוֹבֵד כּוֹכָבִים אוֹ (יז) בְּהֵמָה, אוֹמֵר בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁכָּכָה לוֹ בְּעוֹלָמוֹ. [ס]וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם אֶלָּא פַּעַם רִאשׁוֹנָה וְלֹא יוֹתֵר, לֹא עֲלֵיהֶם (לד) וְלֹא עַל אֲחֵרִים, אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ נָאִים מֵהֶם:

א ברכות מ"ג (ע"ב).

רכו הָרוֹאֶה פְּרִחֵי הָאִילָן מַה מְּבָרֵךְ. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א [א]הַיּוֹצֵא (א) בִּימֵי נִיסָן וְרָאָה אִילָנוֹת שֶׁמּוֹצִיאִין (ו) (ב) פֶּרַח, אוֹמֵר בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא חִסַּר בְּעוֹלָמוֹ

מ שם. נ טור בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד (תשובות ופסקים סי' רכ). ס ברכות (מ"ג ונ"ח ע"ב). ע ירושלמי שם (פ"ט ה"א). פ טור בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד.

בֵּאוּר הַהֲלָכָה

ט * וְאִם נִשְׁתַּנָּה אַחַר כָּךְ וְכוּ'. וְאִם הָרוֹאֶה אוֹתוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם נוֹלַד כֵּן אוֹ לֹא, צָרִיךְ עִיּוּן אִם יְבָרֵךְ דַּיָּן הָאֱמֶת [חִידּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר עַיֵּן שָׁם]:

י * אֲפִלּוּ עוֹבֵד גִּלּוּלִים. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לג) בְּשֵׁם מָגֵן אַבְרָהָם, וְקִצְּת רְאָיָה לְדָבָר מֵעֲבוֹדָה זָרָה דף כ' (ע"א) דְּקַמְקְשָׁה מֵיתִיבֵי וְכוּ' שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל אָדָם בְּאִשָּׁה נָאָה וְכוּ', תִּיפּוּק לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ הָיָה זָכָר הָיָה אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ מִצַּד דְּאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בִּדְמוּת וְכוּ', אֶלָּא מַאי דְּהִסְתַּכְּלוּת בְּעָלְמָא שָׁרֵי, דְּדַוְקָא לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּיוֹתֵר וּלְהִתְבּוֹנֵן בִּדְמוּתוֹ, וְהָתָם לְעִנְיַן אִשָּׁה אֲפִלּוּ סְתָם הִסְתַּכְּלוּת אָסוּר:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

ח (כ) וְהַקִּפַּח דְּהַיְנוּ וְכוּ'. וּבְכָכוּרוֹת [דף מ"ה (ע"ב)] מַשְׁמַע דְּהוּא אֲרִיךְ וְקַשְׁיָן, וּלְפִי שֶׁדַּק הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל קוֹמָתוֹ וְנִכְפָּף וְדוֹמֶה כְּמִי שֶׁחֲלִיוֹתָיו שְׁמוּטוֹת [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו)]: (כא) שֶׁכָּל שַׂעֲרוֹתָיו וְכוּ'. וְנוֹלַד כָּךְ מִמַּעֵי אִמּוֹ, דְּאִי (כה) נַעֲשָׂה לוֹ זֶה אַחַר כָּךְ, אוֹמֵר דַּיָּן הָאֱמֶת: ט (כב) הַקִּטֵּעַ. שֶׁנִּקְטְעוּ לוֹ יָדָיו: (כג) הַסּוּמָא. מִשְּׁתֵּי (כו) עֵינָיו: (כד) דַּקּוֹת. הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְקוּדוֹת כְּעֲדָשִׁים אֲדֻמִּים קָצָת, אֲבָל שֶׁבֵּין עֲדָשָׁה לַעֲדָשָׁה יֵשׁ לָבָן צַח וּמַבְהִיק, וְעַל שֵׁם אוֹתוֹ הַלָּבָן נִקְרָא בַּהֲקָנִין [מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק יז), וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יט) וּבְקִרְבַּן מְנָדִים (א"א ס"ק יז). אָכֵן אִם שְׁכִיחַ שָׁם הַרְבֵּה אֲנָשִׁים כָּזֶה מִסְתַּבְּרָא דְּאֵין זֶה גְּנַאי וְלֹא שִׁנּוּי שֶׁיְּבָרֵךְ עַל זֶה דַּיָּן הָאֱמֶת וּמְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת, וְכָל שֶׁכֵּן אִם נַעֲשָׂה זֶה עַל יְדֵי חֹם הַשֶּׁמֶשׁ וַעֲתִידִין לְהִסְתַּלֵּק נִרְאֶה דְּלִכְלֵי עָלְמָא אֵין לְבָרֵךְ עַל זֶה]: (כה) מִמַּעֵי אִמָּם. קַאֵי אַכֻּלְּהוּ (מ) לְבַד אַקִּשְׁטָעַ: (כו) מְבָרֵךְ דַּיָּן הָאֱמֶת. שֶׁבָּא לוֹ זֶה עַל יְדֵי עִנְיָן: (כז) דְּדַרְקָא וְכוּ'. קַאֵי (מא) עַל בִּרְכַּת דַּיָּן הָאֱמֶת דְּאִינוֹ שַׁיָּךְ אֶלָּא לְמִי שֶׁמְּצֻטְעָר, וּמַצְדִּיק הַדִּין, אֲבָל בִּרְכַּת מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת לֹא שַׁיָּךְ בְּמְצֻטְעָר דַּוְקָא, מִידֵי דְּהֲוֵי אֲפִיל וְקוֹף: (כח) אֲבָל עַל עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְכוּ'. מִלְּתָא דְּפְסִיקָא נָקִט, (מב) וְהוּא הַדִּין לְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ מְצֻטְעָר עָלָיו: (כט) וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ וְכוּ'. זֶה קַאֵי גַּם אַבִּרְכַּת מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת [ט"ז (סק"א)]. וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דַּאֲפִלּוּ (ל) רָאָה כּוּשִׁי אַחַר [וּכְהַאי גַּוְנָא שְׁאָרֵי דְּבָרִים הַנַּ"ל] אַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם גַּם כֵּן אֵינוֹ מְבָרֵךְ, וְהַטַּעַם דְּעַל רִאשׁוֹן שֶׁרוֹאֶה הַדָּבָר וְהַשִּׁנּוּי גָּדוֹל בְּעֵינָיו. וּמִשְּׁמַע מֵהַט"ז (שם) דְּכָל שֶׁכֵּן דְּקַאֵי הַמְחַבֵּר אַבִּרְכַּת דַּיָּן הָאֱמֶת, שֶׁהוּא דַּוְקָא עַל קְרוֹבוֹ וְאוֹהֲבוֹ שֶׁמְּצֻטְעָר עָלָיו, מִסְתַּבְּרָא דְּאִם רוֹאֶה זֶה עוֹד עַל קְרוֹבוֹ אַחֵר בְּוַדַּאי נִתְגַּדֵּל עָלָיו עוֹד הַצַּעַר יוֹתֵר, וְשַׁיָּךְ לְבָרֵךְ עַל זֶה דַּיָּן הָאֱמֶת: (ל) וְיֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ'. וּלְמַעֲשֶׂה (מג) יֵשׁ לְהוֹרוֹת [ג]דְּבָרֵךְ אַחַר שְׁלֹשִׁים בְּלֹא שֵׁם וּמַלְכוּת [אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כב) עַיֵּן שָׁם]: (לא) מְשֻׁלָּשִׁים יוֹם. פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא רָאָה אַחַר (לב) [ס]הָרוֹאֶה וְכוּ' וּבְרִיּוֹת נָאוֹת. בֵּין זְכָרִים בֵּין נְקֵבוֹת. [ג]וְעַכְשָׁו לֹא נָהֲגוּ כְּלָל לְבָרֵךְ בְּרָכָה זוֹ [חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל סג ס"א)] (לג) עַיֵּן שָׁם שָׁטְעִמוֹ], וּמִכָּל מָקוֹם נָכוֹן לְבָרֵךְ בְּלֹא שֵׁם וּמַלְכוּת: (לג) עוֹבֵד כּוֹכָבִים. הַיְנוּ רְאִיָּה בְּעָלְמָא דְּמַתַּר, אֲבָל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּיוֹתֵר וּלְהִתְבּוֹנֵן בִּדְמוּתוֹ אָסוּר [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"כ)]. וְאָסוּר לוֹמַר כַּמָּה נָאָה [כּוּפְיָתִי) [עַצּוּ"ם] זֶה מְשׁוּם 'לֹא תְחָנֵּם' (דברים ז ב) [גְּמָרָא (ע"ז כ.)]: (לד) וְלֹא עַל אֲחֵרִים. אֲפִלּוּ (לד) לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם:

א (א) בִּימֵי נִיסָן. אוֹרְחָא דְּמִלְּתָא נָקֵט שֶׁאֵז דֶּרֶךְ אֲרָצוֹת הַחַמִּים לְלַבְלֵב הָאִילָנוֹת, וְהוּא הַדִּין בְּחֹדֶשׁ אַחַר כֹּל שֶׁרוֹאֶה הַלְּבְלוּב פַּעַם רִאשׁוֹן מְבָרֵךְ [אַחֲרוֹנִים]: (ב) פֶּרַח. דַּוְקָא פֶּרַח, הָא עָלִים לְחוּדֵיהּ לֹא, וְאַף בְּפֶרַח דַּוְקָא בְּאֵילָנֵי מַאֲכָל שֶׁמְּזַהֶּה הַפֶּרַח עָתִיד לְהִתְגַּדֵּל פְּרִי, אֲבָל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ח (סה) דְּכֵן הוּא לְפִי גִּרְסָתֵנוּ בְּגֶמָרָא (נח:) דְּקָתָנֵי לָהּ בְּבָרַיְתָא בְּהָדֵי אִינָךְ דְּבָרְכָתָן דַּיָּן הָאֱמֶת, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן בְּתוֹסְפְתָּא (פ"י ה"ג). וְהָרַי"ף (סג:) וְהָרֹא"ש (פ"ט סי' יב) נָמֵי מוֹדִים בָּזֶה לְדִינָא, אֶלָּא דְּהָיָה לָהֶם גִּרְסָא אַחֶרֶת, וְהָעָרוּךְ (ערך פתי) דְּפֵרֵשׁ פְּתוּיֵי הָרֹאשׁ שֶׁאֵין רֹאשׁוֹ סְגוֹלֵגֶל אֶלָּא רְחָבָה, עַל כָּרְחָךְ דְּגָרִיס בְּגִרְסַת הָרִי"ף, דְּאִי לָאו הָכִי לֹא סָלְקָא סוּגְיַת הַגְּמָרָא שָׁם בְּמֵאי דְּקָאָמַר דַּיָּקָא נָמֵי עַיֵּן שָׁם: ט (סו) אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יח). וְנִרְאֶה דְּאִי לָאו הָכִי לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת דְּאֵין זֶה שִׁנּוּי גָּדוֹל כָּל כָּךְ, אֲבָל לְעִנְיַן דַּיָּן הָאֱמֶת, אִם נַעֲשָׂה בְּנוֹ אוֹ קְרוֹבוֹ שֶׁמְּצֻטְעָר עָלָיו סוּמָא אֲפִלּוּ בְּאַחַת מֵעֵינָיו, מִסְתַּבְּרָא דְּיוּכַל לְבָרֵךְ דַּיָּן הָאֱמֶת: (סז) כֵּן הוּא שָׁם בְּגֶמָרָא, וְדִבְרֵי הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק טז) לֹא אָבִין כְּלָל: (סח) בֵּ"ח (ס"ק יח) וְט"ז (סק"א) וְהַגְּרַ"א וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְכֵן כָּתַב רַשַׁ"י בְּפֶרֶק אֵלּוּ מְנָחוֹת (מנחות עה: ד"ה היה עומד), וְעַיֵּן שָׁם בְּבָפָף מִשְׁנָה שֶׁנִּרְאֶה שֶׁלֹּא רָאָה דִּבְרֵי רַשַׁ"י שֶׁבְּפֶרֶק אֵלּוּ מְנָחוֹת. הֲרֵי שֶׁאֲפִלּוּ שְׁאֵינוֹ נִכָּר כֵּן חָדָשׁ לְיָשָׁן מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ. יַד אַהֲרֹן (הגב"י). וְיֵשׁ לְחַלֵּק דְּשָׁם מִנְהַג הָעִטָּר נִכָּר. עָתִיד אָדָם לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן עַל שֶׁרְאָה מִינֵי מְגָדִים וְלֹא אָכָל, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָיָה מְצַמְצֵם פֵּרוֹתָיו לְמֵיכַל בְּהוֹן מִכָּל מִינֵי חָדָשׁ. יְרוּשַׁלְמִי (קידושין פ"ד ה"ג), מַשָּׂה מֹשֶׁה (סי' שנט), מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד): ט (יז) שְׁמְּצֻטְעָר עָלָיו. וְקַאֵי אַבִּרְכַּת דַּיָּן הָאֱמֶת, אֲבָל אִם הֵם מִמַּעֵי אִמָּם מְבָרֵךְ לְעוֹלָם מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת. ט"ז (סק"א), מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח): (טו) לְשֻׁלָּשִׁים יוֹם. פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא רָאָה אַחַר כְּיוֹצֵא בּוֹ תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם: י (טז) אֲפִלּוּ וְכוּ'. דְּהַיְנוּ רְאִיָּה בְּעָלְמָא דְּמַתַּר, אֲבָל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ בְּיוֹתֵר אָסוּר. וְאָסוּר לוֹמַר כַּמָּה נָאָה (כוּפְיָתִי) [עַצּוּ"ם] זֶה: (יח) בְּהֵמָה. עַל תְּדִירָה אֵין לְבָרֵךְ, דְּמֵיעִיקָּרָא חֵלֶק א' סִימָן רס"ה:

א (ו) פֶּרַח. וְאֵין מְבָרְכִין כִּי אִם עַל אִילָנֵי מַאֲכָל. הִלְכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן רכ"ה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah